
ΆΔΟΞΟ ΤΕΛΟΣ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ ΤΟΥ «1821»

ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Η Μαντώ γεννήθηκε το 1796 στην Τεργέστη. Ήταν κόρη της Μυκονιάτισσας Ζαχαράτης Χατζή Μπάτη και του σπαθάριου Νικόλαου Μαυρογένη – ενός μεγαλέμπορου, από αριστοκρατική γενιά.

Ξεχώριζε για την εύθραυστη ομορφιά της, στις βεγγέρες της καλής ιταλικής κοινωνίας τη φωνάζουν “la bella Greca”.

Μετά το ξέσπασμα της Επανάστασης, η Μαντώ θα γνωρίσει όλους τους στρατιωτικούς και πολιτικούς, φιλόδοξους ηγέτες του Αγώνα. Στο Ναύπλιο, όπου παίρνει μέρος σε πολλές μάχες, συναντά και τον Δημήτριο Υψηλάντη, σημαντικό πολιτικό πρόσωπο, στρατιωτικό, αδελφό του πρίγκηπα Αλέξανδρου Υψηλάντη τον οποίο κι ερωτεύεται. Μία αγάπη που «καταδικάστηκε» λόγω πολιτικών συμφερόντων και δολοπλοκιών, συγκεκριμένα από τον μέγα συνωμότη Ιωάννη Κωλέττη.

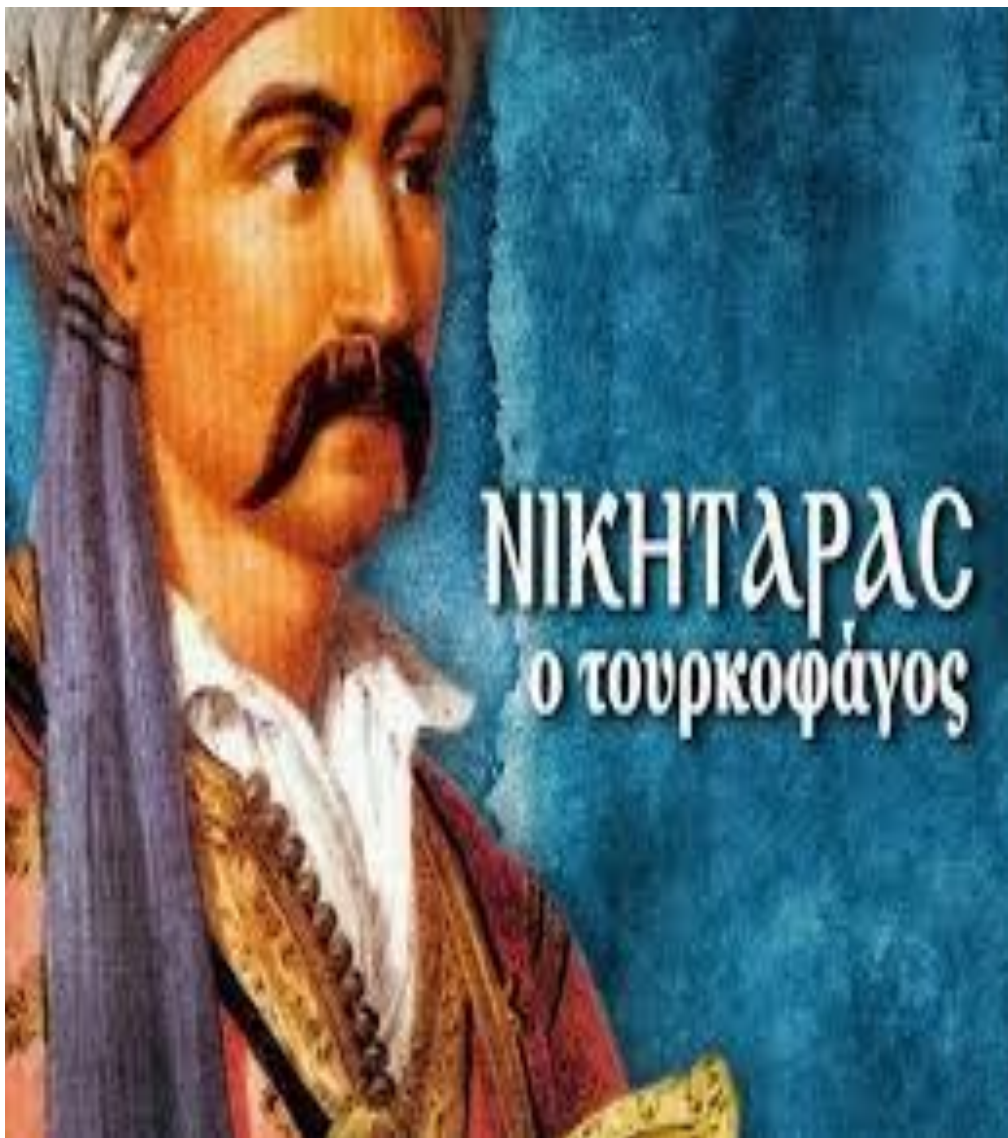

Έπειτα και τον θάνατο του Καποδίστρια τα προβλήματα επιβίωσης οξύνθηκαν για την ηρωίδα, ενώ επιδεινώθηκαν και οι σχέσεις με την οικογένειά της. Η μητέρα της, αλλά και ο σύζυγος της αδελφής της την κατηγορούν ότι κατασπατάλησε τη μεγάλη οικογενειακή περιουσία. Αναγκάζεται τότε να απευθύνει επιστολή προς τον βασιλιά Όθωνα και να του διεκτραγωδήσει την κατάστασή της. Δεν λαμβάνει καμία απάντηση.

Εγκαθίσταται στη Πάρο, πάμφτωχη, ρακένδυτη και ξεχασμένη από όλους. Ήταν οι γείτονες αυτοί που της έφερναν ένα πιάτο φαΐ στα τελευταία 15 χρόνια της ζωής της, καθώς η λαμπρή αρχοντοπούλα που με την αυταπάρησή της συγκλόνιζε άλλοτε όλο τον γνωστό κόσμο, ήταν πια σκιά του ένδοξου εαυτού της...αλλά για κακή της τύχη θα προσβληθεί από τυφοειδή πυρετό. Στην Παροικιά υπάρχει ένας μόνο γιατρός και αυτός πρακτικός, ο Φραγκίσκος Κονταρίνης, που στο παρελθόν είχε δουλέψει στην Ιταλία ως βοηθός φαρμακοποιού. Ένα πρωινό του Ιουλίου του 1848 η ηρωίδα θα κλείσει για πάντα τα μάτια της, σε ηλικία 44 ετών, σχεδόν λησμονημένη απ' όλους, έχοντας θυσιάσει για την πατρίδα, την οποία τελικά αγαπούσε περισσότερο από το καθετί, την περιουσία, τα νιάτα και τον ίδιο τον έρωτά της....

ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ

Ένας από τους πιο σημαντικούς και γενναίους ήρωες του '21 ήταν ο Νικήτας Σταματελόπουλος, γνωστότερος ως Νικηταράς ο τουρκοφάγος. Γεννήθηκε το 1781 στο χωριό Μεγάλη Αναστάσοβα των Πισινών Χωριών του Μυστρά.

Τίμιος, ανιδιοτελής και σκληραγωγημένος, από την αρχή της επανάστασης βρισκόταν πάντα στην πρώτη γραμμή, δίπλα στο θείο του Θεodorή Κολοκοτρώνη, τον οποίο δεν εγκατάλειψε ποτέ.

Η μάχη που ανέδειξε την αρετή και τον ηρωισμό του, ήταν εκείνη στα Δερβενάκια. Η ορμητικότητα του ήταν τόσο μεγάλη που έσπασε τρία σπαθιά! Το τέταρτο κόλλησε στη φούχτα του, αφού από τον αγώνα έπαθε αγκύλωση και χρειάστηκε ιατρική βοήθεια για να ανοίξει!

Μετά την άλωση της Τριπολιτσάς ήταν από τους ελάχιστους που δεν πήρε το παραμικρό, αφού πίστευε πως τα λάφυρα έπρεπε να δοθούν στον αγώνα.

Αυτός ο μεγάλος αγωνιστής, όπως άλλωστε και πολλοί άλλοι οπλαρχηγοί του '21, μετά το τέλος της επανάστασης πέρασε μεγάλες φουρτούνες. Μετά την απελευθέρωση ο Νικηταράς στήριξε τον Ιωάννη Καποδίστρια, κι όταν ήρθαν οι Βαυαροί άρχισαν οι περιπέτειες του. Ο ανιδιοτελής τουρκοφάγος συνελήφθη μαζί με τον Κολοκοτρώνη, τον Πλαπούτα και άλλους καπεταναίους, δύο φορές από την πατρίδα που ο ίδιος ελευθέρωσε!

Ακολούθησαν καθημερινοί φρικαλέοι ξυλοδαρμοί, ολονύχτιες μαστιγώσεις, κτυπήματα με τους υποκόπανους των όπλων, ώσπου του έσπασαν πλευρά και αρθρώσεις. Η σίτιση ήταν ελλιπής και το κελί υγρό και σκοτεινό. Υπήρχε πλήρης απαγόρευση επικοινωνίας με τους δικούς του και άρνηση παροχής οποιασδήποτε ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης,

Ο Νικηταράς βρισκόταν ήδη στα πρώτα στάδια ζαχαρώδους διαβήτη και ήταν υπερβολικά εξαντλημένος. με αποτέλεσμα να παλεύει καθημερινά με το θάνατο. Μετά από παράκληση της γυναίκας του, τον επισκέφτηκε Βαυαρός γιατρός στις φυλακές ο οποίος γνωμάτευσε ότι δεν είχε τίποτα!

Ο ετοιμοθάνατος αγωνιστής παραπέμπεται σε δίκη. Τον εξόρισαν στην Αίγινα όπου έμεινε φυλακισμένος περίπου δεκαοκτώ μήνες. Η επιστροφή του από την εξορία τον βρήκε σε άσχημη σωματική και ψυχολογική κατάσταση. Γύρισε στο φτωχικό του σπίτι στον Πειραιά, όπου τον υποδέχθηκαν συγγενείς και φίλοι, δεν ήταν όμως ο αγέρωχος πολεμιστής των Δερβενακίων, αλλά ένας εξαθλιωμένος άνθρωπος, με πολύ κακή κατάσταση υγείας.

Έμεινε σχεδόν τυφλός! Η κόρη του που τον υπεραγαπούσε, αντικρίζοντας την άθλια κατάσταση στην οποία βρισκόταν, μέσα στα αίματα, παραλόγισε! Ο Νικηταράς βαριά άρρωστος έκανε αίτημα να του δοθεί σύνταξη. Αντί για σύνταξη του δόθηκε άδεια ζητιάνου, από την πολιτεία που ο ίδιος λευτέρωσε! Κάθε Παρασκευή να ζητιανεύει έξω από τον Ναό της Ευαγγελίστριας. Και μάλιστα σε θέση που δεν ήταν αρκετά προσωπιδοφόρος!

Η άθλια κατάσταση της υγείας του, αποτέλεσμα των φρικτών βασανιστηρίων που υπέστη στη φυλακή, τον οδήγησε στο θάνατο. Πέθανε στις 25 Σεπτεμβρίου 1849, πάμφτωχος, τυφλός και λησμονημένος...

Τελευταία επιθυμία του ήταν να ταφεί δίπλα στον θείο του Κολοκοτρώνη, όπως και έγινε! Ο νεκροθάφτης μόλις έριξε την πρώτη φτυαριά με χώμα αντιλαμβανόμενος σε ποιόν ρίχνει χώμα, λιποθύμησε....
